

Relevant zijn en blijven in een snel veranderende wereld

Huib de Jong, voorzitter van het College van Bestuur
bij de opening van hogeschooljaar 2019-2020

29 augustus 2019

Inleiding

De opening van het studiejaar. Een mooi moment om elkaar te ontmoeten en stil te staan bij de staat van onze hogeschool, de uitdagingen waar we het komende studiejaar voor staan én de concrete plannen die we hebben.

Dit is overigens niet de enige kick-off. Veel studenten bezoeken op dit moment het openingsfestival Kersvers en de opleidingsintroducties. Ook hebben we net de jaarlijkse ontvangst van onze Caribische studenten achter de rug en onder grote belangstelling van buiten de eerste editie van Tune In doorlopen. Dat is het zomerbrugprogramma waarmee we eerstegeneratiestudenten voorbereiden op het hoger onderwijs.¹ Juist in deze dagen maken we onze missie waar: we zijn die toegankelijke instelling voor hoger onderwijs.

En dat we onze missie realiseren blijkt ook uit een mooi bericht van de NVAO, het orgaan dat de kwaliteit van ons onderwijs beoordeelt. De instellingstoets hebben we met glans doorstaan. Dankzij het keurmerk ITK kunnen de accreditaties van de opleidingen ook de komende zes jaar volstaan met een beperkt beoordelingskader. Dat betekent meer eigen regie en minder administratieve last. Ik wil jullie, collega's, met dit resultaat van harte gelukwensen.

Zelfvertrouwen

Waar ik vooral trots op ben is het feit dat we het gesprek met het panel in alle vrijheid zijn aangegaan. Geen oefensessies vooraf, maar met zelfvertrouwen gewoon vertellen waar we als HvA voor staan. En ook vertellen dat er onderwerpen zijn waar we mee worstelen: diversiteit, studentenparticipatie, studiesucces, onderwijslogistiek. Onderwerpen die we zelfs als 'wicked' hebben bestempeld; ze zijn complex en er is geen eenduidige oplossing.

We weten dat. We zijn op zoek naar verbetering. En met de intelligentie van een gemeenschap van meer dan 50.000 personen gaat dat ook lukken. Door stevige debatten te voeren en door de opleidingen, studenten en docenten, meer en meer in positie te brengen als eigenaar van onderwijskwaliteit. De opleidingscommissies stimuleren we om als platform te fungeren waarbinnen studenten en docenten samen verantwoordelijkheid kunnen nemen. Die aanpak krijgt van de NVAO lof en steun en daar ben ik dus erg blij mee. We hebben vertrouwen gekregen, wat betekent dat we ons de komende jaren met dezelfde vrijheid als in de afgelopen periode aan onze missie kunnen wijden.

Met dezelfde houding zijn we ook met de NVAO in gesprek over de kwaliteitsafspraken. Dit gaat over de vraag hoe we de middelen die vrij zullen komen door de invoering van een leenstelsel investeren in de versterking van het onderwijs. In overleg met de medezeggenschap zijn plannen ingediend waarbij vanuit de opleidingen voorstellen zijn ontwikkeld. Er bestaat veel respect voor het feit dat we de opleidingen het voortouw hebben gegeven, maar volgens het panel is niet over de volle breedte van de 89 opleidingen aantoonbaar sprake van plannen die ten minste drie jaar bestrijken. We menen, samen met onze medezeggenschap, een oplossing

voor dit punt te hebben gevonden en daarmee gaan we terug naar de NVAO voor een zogenoemde lichte hersteltoets. Ik ben ervan overtuigd dat we snel alsnog groen licht krijgen.

We staan er goed voor en we maken een stabiele ontwikkeling door. Dit nieuwe jaar met ongeveer dezelfde studentenaantallen als het afgelopen jaar. Dit betekent niet dat alle opleidingen een vergelijkbare omvang hebben. De verschuivingen zijn weer aanzienlijk. Voor ons als College reden om in een aantal opleidingen extra te investeren om de vernieuwing mogelijk te maken. Finance, Engineering, Fysiotherapie.

Andere keuzes

En daarmee hebben we het meteen over de agenda voor het komende jaar. De investeringen waarover ik het hier heb zijn namelijk nodig voor deze sectoren als gevolg van snel veranderende omstandigheden. Het stelsel waarin studenten moeten studeren leidt tot andere keuzes dan in het verleden en de arbeidsmarkt waar wij voor opleiden staat bepaald niet stil. Het traditionele idee van een voltijds studerende student die een beroepsopleiding volgt met een helder omschreven en eenduidig “beroep voor het leven” ligt al ver achter ons.

Niet voor niets hebben we het dan ook over een leven lang ontwikkelen en integratie van onderwijs en onderzoek; het belang van een onderzoekende, ontwerpde houding. En daarmee samenhangend: het herontwerpen van onze onderwijslogistiek, het herdefiniëren van studiesucces en het bestrijden van studieuitval.

En dan de arbeidsmarkt. Jullie kennen het verhaal. Door technologische ontwikkelingen veranderen arbeid en haar noodzakelijke vaardigheden van karakter. Robots nemen ons werk over, maar er komen ook weer nieuwe taken bij. Dat laatste is geruststellend, maar het doet niet af aan het feit dat geen professe en dus ook geen opleiding van professionals ontkomt aan ingrijpende veranderingen als gevolg van bijvoorbeeld *artificial intelligence* en het gebruik van *big data*.ⁱⁱ Organische vernieuwing van het onderwijs volstaat in een aantal opleidingen niet meer. We houden ons portfolio met enige regelmaat fundamenteel tegen het licht en we zullen dat vanuit een aantal perspectieven moeten blijven doen:

- differentiatie in opleidingsniveau (naast het bachelor-aanbod werken we aan *associate degree*'s en aan een aanbod van professionele masters);
- Flexibilisering van het onderwijs binnen sectoren in de arbeidsmarkt, zodat studenten meer mogelijkheden krijgen naar inhoud en tempo te studeren;
- Een helder aanbod voor een leven lang ontwikkelen.

Differentiatie, flexibilisering en een leven lang ontwikkelen hebben we al in verschillende vormen op de agenda staan. Als partner zijn we in de *Amsterdam Economic Board* intensief betrokken bij een veelheid aan analyses en experimenten. Kijk naar ons initiatief van de Digital Society Schoolⁱⁱⁱ, Make IT Work^{iv}, door de

Europese commissie als goed voorbeeld voor aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt genoemd en onze deelname in House of Skills^v en Amsterdam Smart City.^{vi}

Verandering van paradigma

De vernieuwing is gaande en tot op zekere hoogte is dat ook nog 'business as usual'. Maar de veranderingen gaan dieper dan ooit. Het paradigma van het onderwijs zoals we dat kennen staat fundamenteel ter discussie. Niet het face-to-face karakter ervan, maar wel het programmatische karakter ervan. Persoonlijke leerloopbanen worden regel.

De afgelopen jaren hebben we er al veel energie en middelen in gestoken. Maar de zoektocht is nog lang niet voorbij. We moeten ook een permanente dialoog met elkaar en met de werkgevers blijven voeren om koers te houden en noodzakelijke kennis beschikbaar te krijgen. We zijn onze adviesraad, onder leiding van oud IBM-topman Harry van Dorenmalen, dan ook dankbaar dat ze binnenkort met een advies komt over onze portfolio-ontwikkeling om dat gesprek binnen de instelling verder te stimuleren. En onze medezeggenschappers, al die studenten en medewerkers die hun nek uitsteken; jullie inzet en betrokkenheid is onmisbaar om de HvA op koers te houden.

Ik gebruikte het concept 'paradigmatische verandering' voor de ontwikkeling op de arbeidsmarkt en de betekenis daarvan voor ons onderwijs. Los van al de concrete ontwikkelingen, analyses en experimenten staan we voor een fundamentele vraag die we ook als hogeschoolgemeenschap moeten beantwoorden. Onze stad en onze regio maken niet alleen een digitale transformatie door, maar net als de rest van de wereld ook een sociale (de diversiteit) en een ecologische.

En zoals altijd zijn het de grote steden waarin naast de kansen ook de uitdagingen bovengemiddeld zijn. Als hogeschool hebben we ons het afgelopen voorjaar aan de Sustainable Development Goals (SDG's) verbonden.^{vii} Dit is daarmee leidraad voor de ontwikkeling van ons onderwijs en onderzoek, omdat we ons bewust zijn dat de professionals die wij opleiden de leiders van morgen zijn.

Zij gaan de verantwoordelijkheid dragen die wij nu al hebben, namelijk om met elkaar Amsterdam in het digitale tijdperk daadwerkelijk een groene, gezonde en inclusieve stad te laten zijn en blijven. In dat licht ben ik al blij met de enorme impact die wij op de stad hebben met alle projecten vanuit Urban Vitality, Urban Technology, Urban Education, Urban Management of Amsterdam Creative Industries Network. Maar met veel belangstelling volg ik ook het debat in onze economische opleidingen over de normatieve randvoorwaarden waarbinnen economische ontwikkeling en ondernemerschap kan en mag plaatsvinden. Maar met alle goede bijdragen die we leveren ontkomen we niet aan 'practice what you preach'. We zullen ook als HvA radicale stappen moeten zetten om onze ecologische footprint terug te dringen.

Een nieuw type lectoraat

En wat betreft die discussie heb ik nieuws. Onder leiding van onze rector Geleyn Meijer hebben het College en de faculteitsdecanen een nieuwe type lectoraat in het leven geroepen met de internationaal gangbare aanduiding “professor of practice”.

Kate Raworth is als eerste bereid gevonden om deze rol bij ons te komen vervullen. Ze is mondiaal opinielider op het gebied van duurzaamheid en het belang de ecologische uitdagingen te verbinden met inclusiviteit. In haar boek onder de titel “Doughnut Economics” heeft ze hiervoor het kader geschetst. Zij gaat leiding geven aan een project om met ons de SDG’s in Amsterdam te concretiseren.

Tot slot

Ik kom tot een afronding. De HvA ligt op koers en ik zie ernaar uit om dit jaar met jullie allemaal te werken aan de concrete plannen voor dit studiejaar:

Uitval bestrijden, diversiteit bevorderen, digitale transformatie tot in de haarvaten laten indalen, de SDG’s in het onderwijs en onderzoek integreren, zorgvuldig flexibiliseren en een leven lang ontwikkelen verder vormgeven. Tegelijkertijd houden we oog voor de werkdruk, werken we hard aan het programma ‘goed georganiseerd onderwijs’ en verbeteren we de duurzaamheid van onze bedrijfsvoering.

Ik heb er alle vertrouwen in dat we daar met zijn allen in gaan slagen: we hebben dankzij alle HvA’ers goed onderwijs. Het bruist van de energie aan onze Amsterdamse kennisinstelling waar de student centraal staat en waar met elkaar en onze omgeving naar verbinding wordt gezocht. Dat maakt dat we de uitdagingen waar we voor staan zullen aanpakken en steeds weer opnieuw zullen vormgeven. Met elkaar. Want ons motto is en blijft: *Creating Tomorrow Together*.

ⁱ Zie het artikel in Trouw van 23 augustus jl.: <https://www.trouw.nl/onderwijs/als-studeren-van-huis-uit-niet-gewoon-is~b11b4f6b/>

ⁱⁱ Zie bijvoorbeeld Richard en Daniel Susskind, *The future of professions*, Oxford University Press, 2015. Dit overigens zonder af te doen aan de mooie reflecties op onderwijs en sociale veranderingen in eigen kring: Louise Elffers, Margriet van Iersel, Fiona Vereaa, Didi Griffioen, Roeland van Geuns, Nanda Piersma, Daniël van Middelkoop, Martha Meerman, Alex Straathof en nog vele anderen.

ⁱⁱⁱ <https://digitalsocietyschool.org/>

^{iv} <https://www.it-omscholing.nl/nl/>

^v <https://www.hva.nl/urban-management/gedeelde-content/projecten/sociale-en-economische-participatie/house-of-skills.html>

^{vi} <https://amsterdamsmartcity.com/>

^{vii} <https://www.vereniginghogescholen.nl/actueel/actualiteiten/hogescholen-zetten-opnieuw-stappen-met-de-sustainable-development-goals>